

Årsmelding eldrerådet

2022

Innhold

1.Mandat for eldrerådets arbeid.....	1
2.Reglement for Bærum eldreråd	1
3.Eldrerådets sammensetning.....	3
4.Eldrerådets møter i 2022.....	4
5.Orienteringer i møtet -Dialogmøter	4
6.Budstjett og økonomiplan 2023 – 2026	5
7.Andre viktige saker	11
8.Befaringer	12
9.FNs internasjonale eldredag 2022.....	12
10.Regnskap 2022	13

1.Mandat for eldrerådets arbeid

Forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (forskrift om medvirkningsordninger) med hjemmel i kommuneloven § 5-12, femte ledd.

§ 2.Oppgaver

Eldrerådet, rådet for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsrådet eller et annet medvirkningsorgan for ungdom er rådgivende organer for kommunen og fylkeskommunen.

Rådene har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder henholdsvis eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom. Slike saker skal kommunestyret, fylkestinget eller andre folkevalgte organer forelegge for rådene.

Kommunestyret og fylkestinget skal etablere rutiner som sikrer at rådene mottar sakene på et så tidlig tidspunkt i saksbehandlingen, at uttalelsene fra rådene har mulighet til å påvirke utfallet av saken. Rådene kan også ta opp saker på eget initiativ. Uttalelsene skal følge saksdokumentene til det kommunale eller fylkeskommunale organet som avgjør saken endelig.

Rådene skal ikke behandle saker som gjelder avgjørelser overfor enkeltpersoner. Kommunestyret og fylkestinget kan gi rådene myndighet til å fordele bevilgninger.

Rådene skal hvert år utarbeide hver sin årsmelding som skal legges frem for kommunestyret eller fylkestinget.

Kommunestyret og fylkestinget kan gi medlemmer av rådene møte- og talerett i folkevalgte organer.

2.Reglement for Bærum eldreråd

§ 1 Valg og sammensetning

Eldrerådet er opprettet av kommunestyret i medhold av kommuneloven § 5-12 som rådgivende organ for kommunen i saker som gjelder eldre og velges for fire år.

Rådet består av 10 medlemmer med varamedlemmer som oppnevnes av kommunestyret for valgperioden. Flertallet av medlemmene i eldrerådet skal på valgtidspunktet ha fylt 60 år. Seks av rådets medlemmer med varamedlemmer skal velges etter forslag fra organisasjoner og interessegrupperinger som representerer de eldre.

Rådets politiske representanter fra foregående periode utgjør valgkomité og fremmer innstilling til kommunestyret.

§ 2 Myndighet og ansvarsområde

Eldrerådet skal ha til behandling alle saker som gjelder Eldres levekår. Rådet skal uttale seg i saker som blir forelagt til uttalelse av kommunale organer og den kommunale organisasjon, og ellers i de saker som følger av lov.

Rådet kan også ta opp etter eget initiativ saker innen sitt virkeområde. Rådets funksjon er å gi råd innad i kommunen. Saker som gjelder Eldres levekår skal fremlegges for rådet i god tid før beslutende myndighet behandler saken. Det vil i tillegg være hensiktsmessig at kommunedirektøren orienterer rådet om større, viktige og/eller prinsipielle saker som er under arbeid.

Protokollen fra rådsmøtet skal følge saksdokumentene til de kommunale organ som tar endelig avgjørelse i saken.

For saksbehandlingen i eldrerådet gjelder bestemmelsene i kapittel 11 i kommuneloven. Dette reglementets del 1 (Felles saksbehandlingsregler for folkevalgte organer) gjelder for rådets virksomhet så langt det passer. Eldrerådet kan ikke pålegge kommunedirektøren særskilte utredningsoppdrag.

§ 3 Sekretariat og årsmelding

Rådet har rett til å uttale seg før kommunestyret oppretter sekretariat, vedtar budsjett og gir utfyllende regler for saksbehandlingen i rådet. Rådet skal utarbeide årsmelding vedrørende sin virksomhet som fremlegges for kommunestyret.

3. Eldrerådets sammensetning

Eldrerådets sammensetning i perioden 2019-2023:

Medlemmer fra de politiske partiene:

Ninja Sanner (H), leder

Arne Bull Melsom (FRP)

Frits Lemstad (H)

Svein Sørli (PP)

Varamedlemmer:

Tor Sverre Jacobsen (H)

Kari Johanne Langeland (H)

Carl Wilhelm Tyrén (FRP)

Ellen Hollerud Bradley (FRP)

Gunn Ragnhild Høigaard Bjerke (FRP)

Pamela Hill Griffiths (PP)

Medlemmer:

Ragna Berget Jørgensen, nestleder

(Landslaget for offentlige pensjonister)

Åse Pettersen (Fagforbundets
pensjonistforening)

Yngve Johan Arnesen (Det Norske Veritas
pensjonistforening)

Britt Moestue (Stabekk og Jar
pensjonistforening)

John Kjekshus (Landslaget for offentlige
pensjonister)

Jon Rogstad (Senior Norge)

Varamedlemmer:

Einar Kvarving Nistad (Rykkinn seniorsenter)

Dagny Kristine Arnestad (Østerås
seniorsenter)

Anne Thomassen (Henie Onstad
seniorsenter)

Sekretærer for rådet i 2022 har vært Sindre Lågøen Hjetland, Elise Marie McCourt og Torkild Bie Ramnæs fra politisk sekretariat.

Kommunedirektørens representant har vært Tove Hagen Venås.

4.Eldrerådets møter i 2022

Møter:

Rådet avholdt 9 møter i 2022, hvor møtet 01.02.2022 ble avholdt digitalt via Teams.

Antall saker behandlet i 2022:

Eldrerådet behandlet totalt 56 saker i 2022.

5.Orienteringer i møtet -Dialogmøter

Eldrerådet har mottatt følgende orienteringer under sine møter i 2022:

- Kvalitets-, styrings- og ledelsessystemer i PLO v/ spesialrådgiver Kjersti Tuvnes Lunder
- Utbygging på Bekkestua, hva som skjer og hva som skal skje videre v/ Linn Løvik Francis
- Liv@home – en innovativ og tverrfaglig studie med fokus på å bedre omsorgen for hjemmeboende med demens v/ demensrådgiver Anne-Marie Hanson
- Kommunens arealplan v/ Elise Alfheim
- Visjon Sandvika v/ Anett Dæhli og Anne Trine Hoel
- Kommunens budsjett og økonomiplan 2023-2026 v/ Liv Blom-Stokstad, direktør aldring og mestring
- Bibliotekmeldingen v/ biblioteksjef Trine Overskott Schøning
- Kommunens ernæringsarbeid v/klinisk ernæringsfysiolog, Cathrine Brochsenius
- Livsglede v/ Liv Blom-Stokstad, direktør aldring og mestring

Dialogmøte 01.02.2022

Eldrerådet hadde et dialogmøte med ordfører Lisbeth Hammer Krog og utvalgsleder i hovedutvalg for bistand og omsorg Torbjørn Espelien hvor teamet var «Nye boformer»,

Dialogmøte 06.09.2022

Eldrerådet hadde et dialogmøte med utvalgsleder i hovedutvalg for bistand og omsorg Torbjørn Espelien hvor teamet var «*Fremtidens seniorsenter*».

6. Budstjett og økonomiplan 2023 – 2026

Eldrerådet behandlet sak 041/22 *Kommunedirektørens forslag til handlingsdel, budsjett og økonomiplan 2023-2026* under sitt møte 01.11.2022 og vedtok følgende uttalelse:

I et aldersvennlig Bærum legges det opp til arenaer og tjenester som stimulerer til fysisk og sosial aktivitet for alle aldersgrupper. For eldre er Seniorsentrene bærebjelken i dette arbeidet. Det er viktig at dette tilbud videre utvikles, slik at yngre seniorer ønsker å delta del i tilbudet.

Det er viktig å berømme Bærum kommune for å satse sterkt på eldre's levekår og helse. Dette er ikke en selvfølge i andre land det er naturlig å sammenlikne seg med. «Et aldersvennlig Bærum» er en ambisiøs satsning som omfatter at arenaer og tjenester tilrettelegges for eldre. Et av de store problemene for eldre er ensomhet og engstelse for ikke å greie seg selv. Tilretteleggelse av uteområdene må i større grad ta hensyn til dette. Planen omtaler 4 satsningsområder, og ut fra Eldrerådets mandat og rolle er det naturlig for rådet å legge særlig vekt på det som kan relateres til satsningsområdet «Et aldersvennlig Bærum». Tiltakene finnes først og fremst innenfor tjenesteområdene «Pleie og omsorg» og Helse og sosial».

Eldrerådet har søkelys på kvaliteten i tjenestene og på den del av tjenestetilbudet som ikke er lovpålagt.

Bærum's økonomi er god og gir mulighet for å videreføre det gode tjenestetilbudet til de eldre i kommunen, men også å iverksette nye og målrettede tiltak for å komme enda nærmere de målsettinger som er satt for «Et aldersvennlig Bærum».

I kommunedirektørens innledning finner vi fem overordnede tiltak for å skape et aldersvennlig samfunn. I forhold til disse overordnede tiltak vil Eldrerådet peke på følgende konkrete tiltak som vil bidra til måloppnåelse:

Samarbeid med brukere og pårørende og andre samarbeidspartnere.

- *Eldrerådet anbefaler at samarbeid med alle berørte parter skal være et kvalitetskriterium for et godt tjenestetilbud, og som følges opp med hensiktsmessige tiltak.*

- *Eldrerådet vil peke på den krevende situasjon som kan oppstå for pårørende til hjemmeboende pleietrengende, og ber om at det foretas en helhetlig vurdering, hvor de pårørendes situasjon blir ivaretatt*

Videreutvikle arenaer og tjenester som stimulerer til fysisk og sosial aktivitet.

- *Eldrerådet anbefaler at prosjektet «Fremtidens seniorsentre»» gis høy prioritet, og at dette skjer i en god prosess som sikrer god medvirkning fra de frivillige ressursene ved seniorsentrene.*
- *Eldrerådet er kjent med at det er vanskelig å trekke nye brukere til seniorsentrene og anbefaler at man vurderer hvilke ytterligere tiltak som kan gjennomføres for å nå ut til flere med aktuell informasjon.*
- *For mange blir avstanden til seniorsenteret for lang. Eldrerådet anbefaler at det gjennomføres en kartlegging av transportbehovet til/fra seniorsentrene og en vurdering av hvordan behovet kan dekkes. (f.eks. servicebusstilbud).*
- *Eldrerådet er kjent med planer for et Seniorsenter i Kommunegården. Eldrerådet er opptatt av at Sandvika får sitt eget seniorsenter med fullverdige lokaliteter og servicetilbud, som de øvrige kommunale sentrene, snarest mulig.*
- *Eldrerådet ønsker at alle lokale områder skal ha et seniorsenter, og ber om at dette blir ivaretatt i planleggingen av framtidens Bærum.*
- *For å stimulere til økt aktivitet ved seniorsentrene, utredes mulighet for å etablere Helsestasjon for eldre ved et eller flere seniorsentre, gjerne som en prøveordning. Det vurderes å inkludere individuell rådgivning av fysioterapeuter/ergoterapeuter for å stimulere eldre til fysisk trening. Dette vil også kunne avlaste fastlegene*
- *Det vurderes å flytte aktiviteten, "eldre hjelper eldre" ved Frivillighets sentralen, ut til seniorsentrene.*

Økt selvhjelpenhet, forebygge funksjonsnedsettelse og behov for pleie- og omsorgstjenester.

- *En omlegging av pleie- og omsorg til hjemmebaserte tjenester fremfor sykehjem krever en grundig og vedvarende oppfølging av behovene slik at man unngår å komme på etterskudd. Eldrerådet anbefaler at denne omleggingen skjer gradvis ut fra en kvalifisert kartlegging av behovene framover.*

- *Hospice Stabekk: Er et tilbud til mennesker som trenger dette i livets siste fase, uansett alder. Eldrerådet foreslår at Hospice Stabekk drives som en egen fagenhet. For å hindre en halvering av tilbudet ber Eldrerådet det vurderes at enhetens blir et samarbeide mellom Asker og Bærum Kommuner.*
- *Legevakten: Eldrerådet gir sin fulle støtte til styrkingen av Asker og Bærum legevakt. Eldrerådet vil peke på at gode rutiner for et samarbeid med pasientens fastlege og Legevakten er nødvendig å gi den beste legetjeneste til pasienten.*
- *Eldrerådet vil fraråde at man iverksetter den vedtatte reduksjonen i dekningsgrad av plasser med heldøgns helse- og omsorgstjenester tilsvarende 37,5 millioner ved utløpet av perioden (2024). Flere av indikatorene i KS's kommunebarometer fra 2021 viser at Bærum ligger lavt rangert på flere viktige områder innen pleie- og omsorg. Eldrerådet mener dette viser at det fremdeles er mye arbeid som gjenstår med opprusting og omstilling av hjemmetjenestene i Bærum før det er forsvarlig å redusere dekningsgraden på heldøgns helse- og omsorgsplasser. Selv om det er et mål om at flest mulig skal bo lengst mulig hjemme, må de som får behov for heldøgns plass få det - når de trenger det.*

Videreutvikle tjenester i hjemmet

- *Bærum ligger langt fremme i å ta i bruk velferdsteknologi, og muligheten presenteres på visningssenteret Atri-x.
Eldrerådet mener det er behov for et kontinuerlig informasjonsopplegg om de hjelpemidler som kan tilbys og foreslår en gjennomgang av hvordan man kan nå ut til alle aktuelle brukere.*
- *Eldrerådet anbefale at man ser på muligheten for å etablere et opplegg for eldre hjemmeboende utover helsetjenesten, som matlevering og utførelse av mindre praktiske arbeidsoppgaver*

Utvikle boligprosjekter

- *Eldrerådet mener det er særdeles viktig for kommunen å følge opp at det bygges nok boliger for eldre fremover med konkrete tiltak. Regulerte tomter for seniorboliger vil være et konkret og effektivt virkemiddel.*

- *Eldrerådet er opptatt av at boligprosjekter for eldre får varierte løsninger som imøtekommer Eldres forskjellige behov, og at det settes av areal til gode møteplasser, hvor de Eldres behov er godt ivaretatt.*
- *Alternative boformer: Ved nye bolig prosjekter med alternative boformer, må det settes av store og gode arealer til møteplasser, som kan brukes på tvers av aldergruppene, og der Eldres behov for tilhørighet blir ivaretatt.*

Møteplasser

- *Kadettangen: Eldrerådet vil sterkt beklage, at kaffe "Atrista" ble nedlagt. Det ble lansert et nytt tilbud som skulle være et "vinn" prosjekt for eldre på dagtid og for ungdom på kveldstid. Dette er mislykket. Det nye kaffe tilbud "Høl i CVn" retter seg utelukket til ungdom. De eldre finner seg ikke hjemme i dette miljø. De eldre har mistet en meget populær møteplass. Eldrerådet ber om at dette rette opp dersom intensjonen om et "vinn" prosjekt fremdeles sår ved makt.*

Konsekvenser av fortetning i knutepunktene

- *Fortetning gir mange mennesker og mange kjøretøyer. Dette duker for en klar konflikt mellom gående og kjørende dersom man ikke gir plass til begge. Bekkestua kan brukes som et eksempel. Høye bygninger og smale gater gir en følelse av å være innestengt og skremmende når det stadig passerer store busser, varevogner og privatbiler forbi smale fortau. Bildet av ufremkommelighet forsterkes av at vareleveranser ofte skjer fra varebiler som parkerer i kjørebanelen. Spesielt ille er det forbi den restaurert Presterud gården som spiser halve fortaket og dekker for trafikkbildet. Presterud gården kunne med hell vært snudd 900 for å gi bedre fremkommelighet uten å engste seg for å bli påkjørt eller tilsølt av forbikjørende biler. Det ville også gjøre Presterud gården mere tilgjengelig og bli en viktig del av bybildet.*

At hovedveien for trafikken må sno seg gjennom Bekkestua sentrum er en veldig dårlig løsning. Manglende busslomme ved Den Internasjonale Skolen forsterker dette inntrykket. Bevaring av de åpne møteplassene som området rundt Fredriksen gården og det åpne området foran brannstasjonen og biblioteket er viktig for Bekkestuas aldersvennlige fremtid.

Det er vedtatt å bygge ut Bekkestua stadion som vil medføre at tribunen bygges langs fortauet i Gamle Ringeriksvei med en høy mur som forsterker inntrykket av å være innestengt. Stadion vil også medføre en betydelig belastning av trafikken og behov for parkeringsplasser som ikke er særlig aldersvennlig for beboerne i Bekkestua. Budskapet fra eldrerådet til «Et aldersvennlig Bærum» er å tilgodese eldre med mere plass til de gående og møtende i knutepunktene, oversiktlige gater og god avstand til trafikken.

Hensynet til Bærums eldre må ikke ofres for «grønn mobilitet»

Gjennom de kommende år er de eldste aldersgrupper i Bærum forventet å øke mer i antall enn alle andre aldersgrupper. Eksempelvis vil aldersgruppen 80-84 år øke med hele 43 % frem t.o.m. 2026.

Bærum kommune vil ha fire satsningsområder i planperioden 2023-2025. Et av disse er kalt «Et aldersvennlig Bærum» (side 4). Dette er en krevende ambisjon for kommunen. En slik ambisjon må ikke bare bli fremmet i form av fine ord, den må kunne etterleves i praksis. Det er foreslått at det gjennom planperioden skal tilrettelegges for såkalt «grønn mobilitet». I forslaget til plan foreslås i den sammenheng at man skal «Begrense muligheten for parkering ved kommunale eiendommer» (side 229). Dette samtidig som det nylig er satt krav til nye utbyggingsprosjekter om at antall parkeringsplasser for beboere skal reduseres betydelig. Eldre som flytter fra sin bolig til ny leilighet erfarer nå at leilighetene ikke sjelden oppføres og selges uten parkeringsmulighet. For parkeringsplass til alle leiligheter godkjennes ikke av kommunen. Og etablering av parkeringsmulighet for gjester og besøkende tillates knapt lenger i nye boligbygg. Å ferdes på sykkel, sparkesykkel og til fots er jo vel og bra for mange. Likevel passer ikke dette for alle, det passer dessverre ikke for mange av de eldre. Og kollektive muligheter finnes langt fra alle steder i kommunen. Kollektiv mulighet krever jo at det finnes tilgjengelighet både der man reiser fra og dit man reiser til. For mange eldre mennesker er bilen en nødvendighet, den er eneste mulighet til å komme seg rundt. Det være seg for å komme på besøk til barn og barnebarn, for å reise til biblioteket, til butikken og mange andre steder. Det finnes eksempler på at helsepersonale fra kommunen må parkere tjenestebil ulovlig i tilstøtende sameie for å kunne betjene klienter i nye leiligheter. Manglende parkeringsmulighet kan således utgjøre et hinder for

kommunens egne helsemedarbeidere i tjeneste. Eldre beboere får kanskje i praksis mer sjelden besøk av sine slektninger, i en travel hverdag trenger de ofte muligheten til å parkere hos bestemor når de kommer innom. Det kan oppleves å være et betydelig misforhold mellom satsningsområdet «Det aldersvennlige Bærum» og hvordan det samtidig skal satses på «den grønne mobilitet». Dessverre virker det som om det aldersvennlige Bærum blir taperen. Bærum eldreråd ønsker å si fra at det i kommuneplanen for 2023 – 2025 bør tas bedre hensyn til kommunens stadig økende antall eldre når det planlegges og tilrettelegges for parkering. Det vil være i tråd med satsningsområdet om det aldersvennlige Bærum.

7.Andre viktige saker

- 009/22 *Morgendagens omsorg-langsiktig omstilling*
- 011/22 *Felles planprogram med byplangrep for Sandvika sjøfront og nytt lokalveisystem-1.gangs behandling*
- 012/22 *Årsrapport 2021 Bærum kommune-Årsberetning-Finansrapport-Årsregnskap*
- 017/22 *Hovedlinjer for ny Plan for legetjenester Bærum kommune*
- 018/22 *Leve hele livet – status på reformarbeidet og plan for videre innsats*
- 020/22 *Svar på høring – avvikling av godkjenningsordningen for fritt behandlingsvalg*
- 023/22 *Status for oppfølging av plan for habilitering og rehabilitering Bærum kommune 2019-2023*
- 024/22 *NOU 2021-11 «Selvstyrt er velstyrt» - forslag til forbedringer i ordningen med brukerstyrt personlig assistanse – Bærum kommunes høringsuttalelse*
- 025/22 *Utredning – flere friske år blant innbyggerne i Bærum kommune*
- 029/22 *Forvaltningsrevisjonsrapport – Krisehåndtering og lærdommer i forbindelse med koronautbruddet*
- 036/22 *Legetjenester og dekningsgrad i kommunens sykehjem*
- 042/22 *Bruker- og pårørendeundersøkelser i Pleie- og omsorgstjenestene 2022 – Rapportering av resultater fra Pilotforsøk*
- 047/22 *Demografi og omsorgsplasser i Bærum kommune*
- 048/22 *Palliasjon i Bærum kommune – gjennomgang av tjenesten*
- 051/22 *Plan for legetjenesten i Bærum kommune 2022-2024*
- 053/22 *Rapportering handlingsplan mot vold i nære relasjoner*

8. Befaringer

Eldrerådet har vært på fire befaringer i 2022.

Nye boformer

Eldrerådet var den 03.05.2022 på befaring hos Kollen boligsameie.

Bærum storkjøkken

Eldrerådet var den 31.05.2022 på omvisning med middag hos Bærum storkjøkken.

Atri-X visningscenter for frihets- og velferdsteknologi

Eldrerådet var den 16.08.2022 på omvisning og fikk se og prøve ut ulike løsninger som kan gi økt mestring og selvstendighet i hjemmet.

Carpe Diem demenslandsby

Eldrerådet var den 06.09.2022 på befaring ved Carpe Diem demenslandsby.

9. FNs internasjonale eldredag 2022

Årets eldredag ble markert fredag 30.09.2022. Temaet var **Eldre menneskers**

motstandsdyktighet i en verden i endring og fokuserte på å fremheve ansvaret alle nasjoner har for å fremme og beskytte eldre menneskers rettigheter, helse og velvære.

Program:

Henie Onstad seniorsenter kl. 13.00

- Velkommen til FNs internasjonale eldredag v/ Ragna Berget Jørgensen, nestleder i eldrerådet og Maria Barstad Sanner, nestleder i hovedutvalget for bistand og omsorg
- Operahøydepunkter v/sopran Ying Teng
- Sosialrådgivere har stand og orienterer om tjenestene
- Gratis kaffe og kake til alle
- Brukerrådet er tilstede og kan vise rundt i senteret

Stabekk og Jar seniorsenter

- Dagen markeres v/styret i Venner av Stabekk og Jar seniorsenter
- Underholdning, DAMER i RØDT: Vår beste dag – fra Erik Bye til Odd Nordstoga
- Gratis kaffe og kake til alle

Ringhøyden seniorsenter kl. 13.00

- Velkommen til FNs internasjonale eldredag v/ Frits Lemstad fra eldrerådet og varaordfører Siw Wikan
- Underholdning: Konsert med Anja og Endre
- Sosialrådgivere har stand og orienterer om tjenestene
- Gratis kaffe og kake til alle
- Brukerrådet er tilstede og kan vise rundt i senteret

Rykkinn seniorsenter kl. 13.00

- Velkommen til FNs internasjonale eldredag v/Ninja Sanner, leder i eldrerådet og Torbjørn Espelien, leder i hovedutvalget for bistand og omsorg
- Underholdning: Karin Fristad «Musikalsk kjærlighet»
- Sosialrådgivere har stand og orienterer om tjenestene
- Gratis kaffe og kake til alle
- Sosialrådgivere har stand og orienterer om tjenestene
- Brukerrådet er tilstede og kan vise rundt i senteret

Østerås seniorsenter kl. 13.00

- Velkommen til FNs internasjonale eldredag v/Britt Moestue fra eldrerådet og ordfører Lisbeth Hammer Krogh
- Underholdning: Musikalsk innslag ved Øyvind og Per fra «Musikkens gleder»
- Sosialrådgivere har stand og orienterer om tjenestene
- Gratis kaffe og kake til alle
- Brukerrådet er tilstede og kan vise rundt i senteret

10.Regnskap 2022

Medlemmene i eldrerådet får møte- og reise godtgjørelse på lik linje med andre politikere. Godtgjøringene dekkes over budsjettet til politiske utvalg. Kostnader ved deltakelse på eldrerådsrelevante kurs/seminarer blir også dekket over budsjett for politiske utvalg. Lønnsutgiftene til sekretariatet belastes politisk sekretariat.